

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR CERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2011

**AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE
TAAL V1 – MEMORANDUM**

PUNTE: 80

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: KYK- EN LEESBEGRIP**ASSESSERINGSRIGLYNE**

- Spelfoute in een-woord-antwoord word NIE gepenaliseer nie, behalwe as die spelling die woordbetekenis verander.
- Spel- en taalfoute in langer antwoorde word nie gepenaliseer nie omdat die fokus op begrip is.
- By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. Geen punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie.
- By vrae wat WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING vereis:
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING is KORREK = ✓ plus die
  - rede/motivering/aanhaling is KORREK = ✓
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING is korrek = ✓ maar die
  - Rede/motivering/aanhaling is VERKEERD = x
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING vir die rede/motivering is VERKEERD = x en die rede/motivering/aanhaling verdien nie 'n punt nie ongeag of dit die KORREKTE rede/motivering/aanhaling is.
- Vir vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word NIE GEPENALISEER indien die aanhalingstekens ontbreek NIE.
- Waar een-woord-antwoorde gevra word en die kandidaat gee 'n volsin, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word. Die kandidaat kan ook die antwoord begin met: Die woord is ...
- By vrae wat een feit of punt of twee/drie feite/punte vereis en die kandidaat gee 'n hele reeks:
  - Sien SLEGS die vereiste feit(e)/punt(e) na.
  - Indien die feit/(e)/punt(e) met merkies aangedui is, word die eerste antwoord(e) per merker nagesien.
- Indien 'n antwoord in meer as een sin aangebied word en die sin/sinne lei direk tot die antwoord, word die punt vir die korrekte feit toegeken.
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, woorde daardie vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder daardie vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat NIE GEPENALISEER NIE. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, is dit aanvaarbaar.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Vir meervoudigekeuse-vrae word sowel die letter as die korrekte antwoord aanvaar.

VRAAG 1: KOERANTARTIKEL**'n Slegte dag op kantoor vir diewe.**[Verwerk uit: *Beeld*, 31 Augustus 2010]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENK-VLAK
1.1	C/in die tronk gesit is.	1	2	1	2
1.2	Hulle wou meubels koop/het oor meubels kom vra	1	2	1	1
1.3	<ul style="list-style-type: none"> Hy het 'n klein sakkie by hom gehad. Hy het reguit na die tafel geloop waar die skootrekenaar was. 	1	2	1	1
1.4.	<p>1.4.1 JA/NEE (Verdien GEEN punt NIE.)</p> <p>1.4.2 Motivering vir JA</p> <ul style="list-style-type: none"> Vlugtende rowers/misdadigers skiet soms polisiemanne dood/beseer polisiemanne. is gevaarlik, want in die meeste gevalle het hulle ander misdade gepleeg. maak ander onskuldige mense/omstanders dood terwyl hulle wegvlug. huiwer nie om dood te maak nie, want hulle wil wegkom/ontsnap. polisiemanne het die reg om besigheidsmanne/ burgers te verdedig. <p>Motivering vir NEE</p> <ul style="list-style-type: none"> Soms skiet polisiemanne onskuldige mense dood. Sommige misdadigers pleeg klein misdaadjies soos om kos te steel, want hulle is honger. As polisiemanne skiet, raak die vlugtende misdadigers desperaat om weg te kom en hulle tree soms gevaarlik op. <p>(Of enige soortegelyke/aanvaarbare antwoord.)</p>	1	2	2	3
1.5	"binne 'n halfuur"	1	2	1	1
1.6	<ul style="list-style-type: none"> Hy/sy het die manne met sakke by die winkel sien uithardloop./ Hy/sy het die manne in die motor sien wegvlug. 	1	2	2	2
1.7	<p>1.7.1 ONWAAR</p> <p>1.7.2 "in die ry"</p>	1	2	2	3

1.8	Dit is nie maklik om hulle op te spoor nie./ Die polisie sal dit moeilik vind om hulle te vang/op te spoor.	1	2	3	4
-----	---	---	---	---	---

[9]

VRAAG 2: LESERS SE BRIEWE[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 14 April 2011]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENK-VLAK
2.1	Sy hou nie van vleisbraai nie.	1	2	1	2
2.2	Sy raak jaloers, want sy hou daarvan om 'n vleisbraai te hou./omdat sy nie braai nie./sy kan nie van die (smaaklike) vleis eet nie./Sy lus daarvoor.	1	2	2	3
2.3	Die briëfskrywer van 7 April.	1	2	2	2
2.4	Hulle wil (net) drink.	1	2	1	1
2.5	“verpes”	1	2	1	1
2.6	“baie brandende vuurtjies”/ “met ons kinders”	1	2	1	1
2.7	Sy hou van die geselskap./ “groot gesels”/herinneringe/ Dan loop ons die paaie van: “Onthou julle nog?”/ mooi musiek/liefde	1	2	2	2
2.8	(By Bashie se braai drink die mense nie en hulle eet al die kos op) ✓ (terwyl die mense oor wie Middleton skryf (baie) drink en hulle eet nie.) ✓	2	2	2	3
2.9	2.9.1 Dit word figuurlik gebruik. / Hulle is nie rêrig dood nie.	1	2	3	5
	2.9.2 Sy wil wys dat hulle vol lewe is./ Hulle gesels lekker, maak grappe, dans, lag ens.	1	2	3	5
2.10	Hulle help om (die kombuis) skoon te maak.	1	2	1	1

[12]

VRAAG 3: TELEVISIEROOSTER [Verwerk en bygewerk uit: *Die Burger* 18/19/20 April 2011]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENK-VLAK
3.1	Herhaling/Die program word herhaal.	1	2	1	2
3.2	D./Die ouer/s moet besluit of die kind na die program kan kyk of nie.	1	2	1	2
3.3.1	ONWAAR	1	2	2	3
3.3.2	<ul style="list-style-type: none"> Dit is 'n animasie rolprent./ Net hulle stemme word (in die rolprent) gebruik. 	1	2	2	3
3.4	Wie lê waar?	1	2	1	1
3.5	B./haar werk doen sonder dat iemand weet wie sy rêrig is.	1	2	3	3
3.6	3.6.1 Mening	1	2	2	4
	3.6.2 Dit is wat Oubaas dink/Dis wat hý voel / Ander mense sal nie van die weer in Kaapstad hou nie. / Vir ander mense sal die weer op 'n ander plek die beste vir hulle wees. / Dis sy opinie oor die weer in Kaapstad, dis nie wat ander mense sal dink/voel/aanvaar nie.	1	2	2	5
3.7	<ul style="list-style-type: none"> Hy sê dat net Suid-Afrika die wette moet stel en al die ander lande in Afrika dit moet gehoorsaam. Hy gee nie die ander lande 'n kans om hulle bydrae te maak nie. Hierdie wette word deur Suid-Afrika voorgeskryf en die ander lande het nie 'n keuse om dit nie te volg nie as hulle wil. <p>(Of soortgelyk. Die kandidaat moet bewys lewer dat hy/sy verstaan dat eensydigheid dui op partydigheid; nie ander opinies in ag neem nie.)</p>	1	2	3	4

[9]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B : OPSOMMING**VRAAG 4: STAPPE TOT 'n GESONDE LEEFSTYL**[Aangepas en verwerk uit, *Beeld*, Maart 2011]**ASSESSERINGSRIGLYNE****ALGEMEEN**

- Lees die hele opsomming om 'n geheelindruk van die opsomming te kry.
- Beplanning is nie nodig nie.
- Indien rofwerk/beplanning gedoen word, let op die volgende:
  - Indien 'n poging in potlood aangewend word, word dit as rofwerk beskou en die tweede aanbieding word nagesien.
  - Indien die eerste poging in pen aangebied word, word daardie poging as die finale antwoord beskou.
- Kandidate moet die opsomming in die vereiste formaat aanbied. 'n Opsomming in die verkeerde formaat MOET nagesien word. (Sien PUNTETOEKENNING)
- Indien die opsomming te kort is, word die kandidaat NIE GEPENALISEER NIE.
- Indien die opsomming te lank is, word daar slegs 5 ekstra woorde toegelaat. Ignoreer die res van die opsomming.
- Kandidate hoef nie 'n TITEL te verskaf nie.
- Slegs feite wat in VOLSINNE aangebied word, verdien punte. 'n Volsin het 'n werkwoord/werkwoorde.
- Indien daar twee feite in een sin gegee word, word slegs die eerste feit nagesien. Die tweede feit word geïgnoreer.
- Direkte aanhalings is toelaatbaar.
- Indien afkortings in die opsomming voorkom, word elke afkorting getel volgens die getal woorde wat dit voorstel, byvoorbeeld, d.w.s. = 3 woorde.
- Kandidate MOET die **KORREKTE** getal woorde aandui. Tel slegs indien dit duidelik is dat daar te veel woorde is en die kandidaat het nie die korrekte getal aangedui nie. (Sien PUNTETOEKENNING)
- Kandidate wat die getal woorde na elke sin neerskryf in plaas van aan die einde van die opsomming, voer nie die opdrag uit nie en word met een punt gepenaliseer.

PUNTETOEKENNING

ALGEMEEN	PUNTE
Feite	7
Taal	3
Formaat verkeerd	Minus 1
Getal woorde nie aangedui/verkeerd	

TAAL	PUNTE
1 – 3 feite korrek	1
4 – 5 feite korrek	2
6 – 7 feite korrek	3

SKRYF DIE PUNTE SOOS VOLG NEER (horisontaal/vertikaal)

F	7
T	3
Ft	-0
W	-0
	<u>10</u>

Stappe tot 'n gesonde lewe		
Direkte aanhaling		Aanhaling/Moontlike verwerking
1.	'n Mens se gewoontes en gedrag bepaal jou gesondheid asook jou lewensgehalte. Slegte gewoontes kan natuurlik tot 'n ongesonde lewe en soms ook na 'n mens se dood lei. Konsentreer op die volgende en jy's 'n trappie nader aan 'n gesonde leefstyl.	Geen feit nie. Slegs 'n inleidende paragraaf.
2.	Die feit dat sekere persone rugprobleme het, as gevolg van hulle manier van sit of staan of hoe hulle swaar gewigte optel. Hulle doen dit nie op die regte manier nie. Let op na hoe jy sit en staan en maak seker dat jou rug altyd regop is en dat jy jou knieë buig en nie jou rug nie as jy iets swaar optel. Onthou dat jou postuur jou algehele toestand affekteer.	Let op na hoe jy sit of staan. OF Maak seker dat jou rug altyd regop is. OF Wees altyd bewus van jou postuur. OF Buig jou knieë en nie jou rug nie as jy iets swaar optel.
3.	Het jy geweet dat amper al 'n mens se liggaamsdele bestaan uit 'n persentasie water? Dokters raai gewoonlik mense aan om baie water te drink veral as jy nierprobleme het. Ondanks dit, is die drink van water baie belangrik. Drink ten minste vier glase water per dag en dit sal definitief goed vir jou wees. (Vrugtesap en gaskoeldrank is propvol onnodige kilojoules en suiker.)	Drink minstens vier glase water per dag.
4.	Mense wat passief is ondervind gewoonlik probleme met hulle uithouvermoë en konsentrasie. 'n Gesonde liggaam huisves gewoonlik 'n gesonde verstand. Probeer om elke dag 'n bietjie oefening te kry, al is dit net 20 minute se flink stap.	Probeer om elke dag 'n bietjie oefening te doen.
5.	Die manier waarop 'n mens jou liggaam reguleer is uiters belangrik. Deur vaste patrone kan die liggaam aanpas en sekere funksies verrig. Probeer daarom om elke aand min of meer dieselfde tyd in die bed te kom.	Probeer om elke aand dieselfde tyd te gaan slaap. OF Probeer om 'n vaste slaap-patroon te kry.
6.	Jou liggaam is ten volle in koördinasie met jou emosies. Doen elke dag iets wat jy geniet, want as jy gelukkig is, is jou immuunsisteem sterker. Dit verhoed dat jy maklik siek word.	Doen elke dag iets wat jy geniet./Neem deel aan genotvolle aktiwiteite, want dit maak jou immuunsisteem sterker.
7.	Die laaste maar sekerlik nie die minste nie, is om ten minste een keer elke ses maande jou dokter te besoek net om seker te maak dat jou gesondheidstoestand goed is en dat alles nog reg werk en om enige ernstige siektes soos kanker en tuberkulose in 'n vroeër stadium op te spoor.	Besoek jou dokter minstens een keer elke ses maande.
8.	As jy hierdie stappe volg, is jy definitief op pad na 'n gesonde en genotvolle lewe.	Geen feit nie. Slegs 'n slotparagrafie.

AFDELING C: TAAL**ASSESSERINGSRIGLYNE****WOORDSTRUKTURE**

- Spelling moet korrek wees om punt te verdien.
- Die standaardvariant geld.

SINSTRUKTURE

- Die **ge-** moet as **EEN WOORD** met die werkwoord geskryf word.
- Die **te** moet in verbinding met die infinitief as **twee woorde** geskryf word.
- Verder tel spelling glad nie.
- Streektaal kan nie in ag geneem word nie.
- Indien die opdrag lui dat die kandidaat die sin soos volg moet begin, hoef die hele sin nie uitgeskryf te word nie.
- Indien die opdrag lui dat die kandidaat die sin moet oorskryf, moet die hele sin uitgeskryf word.

VRAAG 5: TYDSKRIFARTIKEL-OPSKRIF[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 28 Desember 2009]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENK-VLAK
5.1	In rolprente/flieke/op die grootskerm. ✓	1	4	2: Gebruik 'n groot verskeidenheid figuurlike taal gepas.	2
5.2	Van onbekend tot bekend/beroemd./ van iemand wat niemand geken het nie tot iemand wat (amper) almal in die publiek ken. ✓	1	4	2: Verduidelik geïmpliseerde betekenis.	3
5.3	Geleenthede ✓	1	4	1: Gebruik meervoude korrek.	1
5.4	Leeanda het 'n paar jaar gelede (tyd) teen haar sin (wyse) by 'n motorwaagskool in Johannesburg (plek) 'n kursus in spoedbestuur voltooi. ✓ (Ken slegs die punt toe indien die sin volledig neergeskryf is.)	1	4	2. Gebruik gepaste woordorde in sinne. Volgorde van bywoordelike bepalinge: tyd, wyse en plek.	1

5.5	Leeanda het op haar nuwe huis verlief geraak ✓ toe sy die tuin en stoep gesien het . ✓ OF Leeanda het verlief geraak op haar nuwe huis ✓ toe sy die tuin en stoep gesien het. ✓	2	4	2: Gebruik verlede tyd korrek. het (eerste hulpww.) tweede plek in sin + verlief geraak (tweede ww.) aan die einde van eerste deel van sin. Wanneer > toe + ge +ww en het heel aan die einde van die sin.	3
5.6	Binne ✓	1	4	Gebruik antonieme gepas.	1
5.7	Leeanda sê: “ My bure het ✓ een Oujaarsaand die polisie oor harde musiek gebel.”✓ (LW. EEN punt = leestekens + 2de punt = My en het (korrekte posisie.)	2	4	2: Gebruik direkte rede: 1 punt vir korrekte gebruik van al die leestekens en 1 punt vir haar > my en korrekte posisie van hww. het	3
5.8	Leeanda kook meestal Indiese kos, want dit is die smaaklikste. ✓	1	4	2: Gebruik voegwoorde akkuraat. Want (vgw. groep 1): Ww. is in tweede deel van sin skuif na dit .	2
5.9	beeldskoon ✓	1	4	1: Gebruik intensiewe vorme korrek.	1
5.10	Leeanda trek altyd netjies aan . ✓	1	4	3: Gebruik onbepaalde wyse: gekleed = trek + aan .	1
5.11	Aangesien Leeanda die minste van haar tande hou , ✓ wonder sy altyd hoekom sy nie draadjies gekry het nie. ✓ (-1 as komma ontbreek)	2	4	2: Gebruik voegwoorde akkuraat. Aangesien (vgw. groep 3) ww. in 1ste sin hou skuif na die einde van 1ste sin en ww. wonder van 2de sin skuif na begin van 2de sin. -1 punt vir weglating van komma.	2

[14]

VRAAG 6: STROKIESPRENT

[Verwerk uit: *Volksblad*, 3 September 2008]

6.1	skoonma/skoonmoeder✓	1	4	2: Gebruik een woord vir 'n omskrywing	1
6.2	vir✓	1	4	2: Gebruik voorsetsel in vaste verbinding.	1
6.3	styg✓	1	4	1: Gebruik antoniem korrek.	1
6.4	gestreepte✓	1	4	2: Gebruik deelwoorde korrek. Verlede deelwoord: ge + streep + te	2

6.5	vulstasie ✓	1	4	1: Vorm samestellings deur verbindingsklanke.	2
6.6	brandstof ✓	1	4	Gebruik sinonieme gepas	2
6.7	duurder ✓	1	4	Gebruik trappe van vergelyking korrek. Oortreffende trap: duur > duurder.	2
6.8	jy ✓	1	4	1: Gebruik persoonlike voornaamwoorde gepas.	

[8]

VRAAG 7: STROKIESPRENTE

[Spotprent uit: Proscan, Internet, 1 September 2010]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENK-VLAK
7.1	Die onderwyser vra vir Neelsie wat hy ✓ vir homself ✓ te sê het . ✓	3	4	2: Gebruik indirekte rede: vraagsin (begin met vraagwoord wat en sonder gebruik van of). jy > hy (1 punt) en jouself > homself (1 punt). het verskuif na einde van sin (1 punt).	1
7.2	daardie ✓	1	4	1: Gebruik gepaste woorde	2
7.3	Meester sal ontevrede met Neelsie se werk wees . ✓ OF Meester gaan ontevrede met Neelsie se werk wees . ✓	1	4	2: Gebruik toekomstige tyd korrek. is > sal/gaan ... wees (aan die einde van sin)	1
7.4	Die onderwyser hoef nie vir Neelsie te skree nie . ✓	1	4	2: Gebruik onbepaalde wyse soos infinitief, hoef nie ... te + ww + nie . (einde van sin)	2
7.5	Neelsie doen nie meer slordige werk nie . ✓	1	4	2: Gebruik ontkenkende vorm korrek. Dubbele negatief: nog > nie meer ... nie (aan einde van sin)	1
7.6	Meester raai Neelsie aan om sy werk ernstig te neem. ✓	1	4	2: Gebruik teenwoordige tyd korrek. aangeraai (skei- bare ww.) raai neem plek van het en aan bly voor infinitief om.	2
7.7	boekie ✓	1	4	1: Gebruik verkleiningsvorm korrek.	1

7.8	Neelsie sê dat dit mos Willem se boek is . ✓ OF Neelsie sê dis mos Willem se boek. ✓ OF Neelsie sê dit is mos Willem se boek. ✓	1	4	2: Gebruik indirekte rede met of sonder dat . Met dat (vgw. 3) dis > dit en is skuif na einde van sin. Sonder dat > wo. bly onveranderd.	1
7.9	Al die huiswerk word nou deur Neelsie gedoen . ✓ OF Al die huiswerk word gedoen . ✓ OF Al die huiswerk word gedoen deur Neelsie. ✓	1	4	1: Gebruik passiewe vorm gepas en korrek. Begin met voorwerp word ... gedoen en deur Neelsie is opsioneel.	2
7.10	Waarvoor leer Neelsie nooit nie? ✓	1	4	2: Gebruik vraagsinne. Begin met vraagwoord waarvoor met vraagteken aan die einde van sin. Geen punt as vraagteken ontbreek nie .	1
7.11	bestee✓	1	4	1: Gebruik woordsoorte/vaste uitdrukkings korrek: aandag bestee .	2
7.12	Meester het gesê hy sal/gaan/wil Neelsie help . ✓	1	4	1: Gebruik onbepaalde wyse: nw. hulp > ww. help Met hww. wil/gaan/sal voor ww.	1
7.13	Die uitdrukking op sy gesig./Hy bal sy vuis./Hy wys met sy vinger./ Sy mond is wyd oop./ Hy skree. ✓	2	4	1: Interpreteer grafiese teks.	3
7.14	Hy sê alle seuns is lui/doen nie hulle huiswerk nie/leer nie vir hulle toetse nie . ✓/ bestee(gee) nie aandag nie.	2	4	3: Identifiseer stereotipering.	3

[18]

TOTAAL AFDELING C: 40

GROOTTOTAAL: 80